

POSTANOWIENIE

18 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 18 października 2023 r. w Warszawie
zażalenia B. spółki akcyjnej w W.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z 1 marca 2023 r., I WSC 36/23,

w sprawie z powództwa D.W. i M.W.

przeciwko B. spółce akcyjnej w W.

o ustalenie i zapłatę,

**uchyla zaskarżone postanowienie, pozostawiając
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego do
orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 1 marca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu odrzucił skargę kasacyjną B. S.A. w W. - pozwanego w sprawie z powództwa D.W. i M.W. o zapłatę - od wyroku tego Sądu z 29 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny uznał, że pozwany nie uzupełnił prawidłowo braków formalnych skargi kasacyjnej, gdyż nie przedstawił odpisów pisma z 30 grudnia 2022 r. dla strony przeciwnej i odpisów do akt sprawy Sądu Najwyższego.

W zażaleniu na postanowienie z 1 marca 2023 r. pozwany zarzucił, że zostało ono wydane z naruszeniem art. 398⁴ § 3 w zw. z art. 126 § 1 k.p.c. oraz art. 316 § 1 w zw. z art. 361 k.p.c. przez przyjęcie, że skarga kasacyjna pozwanego z 6 maja 2022 r. zawiera braki formalne polegające na niewskazaniu adresów powodów, podczas gdy: (i) wymóg ten nie wynika z powołanych przepisów, (ii) wraz

z pismem procesowym powodów z 14 czerwca 2022 r. pt. odpowiedź na skargę kasacyjną zostało złożone do akt pełnomocnictwo udzielone przez nich dotychczasowemu pełnomocnikowi, który potwierdził prawidłowość podanego w skardze kasacyjnej adresu do doręczeń; - art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 45 Konstytucji oraz art. 359 § 1 w zw. z 362 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie i odrzucenie skargi kasacyjnej pozwanego, podczas gdy zaniechanie podania w skardze kasacyjnej adresów powodów nie stanowi braku formalnego, zaś na mocy pisma pozwanego z załącznikami z 30 grudnia 2022 r., złożonego w związku z wezwaniem z 9 grudnia 2022 r. do usunięcia braków formalnych skargi kasacyjnej oraz na mocy pisma pozwanego z załącznikami z 30 stycznia 2023 r., złożonego w związku z zarządzeniem z 10 stycznia 2023 r. o wezwaniu do uzupełnienia braku formalnego pisma z 30 grudnia 2022 r. poprzez przedłożenie jego trzech odpisów, pozwany przedstawił w wyznaczonych przez Sąd terminach wszystkie informacje, dokumenty oraz odpisy pism, o których mowa w zarządzeniach.

Pozwany wniosł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i o przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Powodowie wniesli o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 29 grudnia 2021 r. została przedstawiona Sądowi Najwyższemu. Postanowieniem z 29 listopada 2022 r., I CSK 4148/22, Sąd Najwyższy zwrócił tę skargę Sądowi Apelacyjnemu celem usunięcia wyszczególnionych jej braków, w tym wskazania przez skarżącego adresów powodów, a ewentualnie także innych braków, które dostrzeże Sąd Apelacyjny. Zarządzeniem z 9 grudnia 2022 r. asystent sędziego w Sądzie Apelacyjnym wezwał pełnomocnika skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi kasacyjnej zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z 29 listopada 2022 r., w terminie tygodniowym od dnia doręczenia wezwania pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej, i zaznaczył, że wezwanie następuje w związku z tym postanowieniem.

W wykonaniu tego zobowiązania pełnomocnik skarżącego złożył pismo z 30 grudnia 2022 r. w jednym egzemplarzu, bez odpisów, zawierające żądane przez

Sąd Najwyższy dane. Zarządzeniem z 10 stycznia 2023 r. asystent sędziego wezwał pełnomocnika pozwanego do uzupełnienia braku formalnego pisma przez przedłożenie jego trzech odpisów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia wezwania pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej. W odpowiedzi na to wezwanie, pełnomocnik skarżącego sporządził pismo z 30 stycznia 2023 r., zaznaczając w nim, że w załączeniu przesyła 3 odpisy pisma z 30 grudnia 2022 r. Na pierwszej stronie pisma widnieje opatrzona parafą prezentata Sądu Apelacyjnego z datą wpływu 2 lutego 2023 r. i adnotacją, że do pisma dołączono 3 jego odpisy i kopertę.

Sąd Apelacyjny błędnie założył, że skoro zastosowanie w sprawie *per analogiam* powinny znaleźć poglądy przedstawione w uchwale Sądu Najwyższego z 17 lipca 2014 r., III CZP 47/14 (OSNC 2015, nr 5, poz. 59), to zarządzenie z 9 grudnia 2022 r. „nie ma charakteru sanującego, bowiem podstawa do odrzucenia skargi istniała już przed jego wydaniem”. Uchwała ta odnosiła się do takiego stanu faktycznego, w którym profesjonalny pełnomocnik strony mimo wezwania go zarządzeniem do uzupełnienia braków formalnych pisma poprzez złożenie jego odpisu z załącznikami sądowi, przesłał ten odpis z załącznikami bezpośrednio profesjonalnemu pełnomocnikowi drugiej strony. W uchwale Sąd Najwyższy przyjął, że przepis art. 132 § 1¹ k.p.c. dotyczy również wniesionego przez pełnomocnika odpisu pisma procesowego zawierającego uzupełnienie braków formalnych apelacji.

Pogląd wyrażony w uchwale nie mógł znaleźć zastosowanie w niniejszej sprawie.

W art. 398⁴ § 1-3 k.p.c. ustawodawca określił wymagania formalne skargi kasacyjnej. Przyjmuje się, że zaniechanie uwzględnienia wymienionych w art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c. elementów konstrukcyjnych tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia powoduje jego odrzucenie przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. Z kolei niespełnienie w skardze kasacyjnej wymagań określonych w art. 398⁴ § 2 i 3 k.p.c., wobec brzmienia art. 398⁶ § 1 k.p.c., uzasadnia wezwanie przez przewodniczącego w sądzie drugiej instancji do usunięcia braków w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. Dotyczy

to m.in. spełnienia wymagań przewidzianych dla pisma procesowego, a także dołączenie dwóch jej odpisów przeznaczonych do akt Sądu Najwyższego oraz dla Prokuratora Generalnego, o ile sam nie wniósł skargi kasacyjnej. Na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. nieuzupełnienie braków lub ich nieprawidłowe uzupełnienie skutkuje odrzuceniem skargi kasacyjnej przez sąd drugiej instancji.

Wprawdzie zgodzić się należy ze sformułowanym w orzecznictwie poglądem, według którego nie stanowi uzupełnienia braków formalnych podjęcie przez stronę czynności w terminie w taki sposób, że brak nie zostaje w całości uzupełniony, lecz z pola widzenia nie należy tracić okoliczności, która wywołała określone zachowanie procesowe pełnomocnika skarżącego w niniejszej sprawie. Sąd Najwyższy zauważa, że zarządzenie asystenta sędziego z 9 grudnia 2022 r., wydane na podstawie art. 47² § 1 k.p.c., nie określało w ogóle ilości egzemplarzy lub odpisów, przez których złożenie ma być uzupełniony brak skargi uznany za formalny. Jeżeli zaś dla sądu drugiej instancji pozostaje oczywiste, że pełnomocnik jest zobligowany dołączyć określoną ilość odpisów pisma, to sąd powinien dać temu wyraz w sformułowanym i adresowanym do profesjonalnego pełnomocnika wezwaniu na tyle precyzyjnie, aby zwłaszcza w toku sformalizowanego postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej, nie powstawały co do uzupełnienia braków formalnych wątpliwości, powodujące szczególnie negatywne skutki dla skarżącego.

Na podstawie art. 398⁴ § 3 k.p.c., który odsyła do stosowania ogólnych przepisów o pismach procesowych w zakresie stawianych im wymagań, a zatem do tytułu IV, działu I, rozdziału I k.p.c., zastosowanie do pisma procesowego powinien znaleźć art. 128 § 1 k.p.c., nakładający na stronę obowiązek przedłożenia wraz z pismem jego odpisów i odpisów załączników w liczbie uczestniczących w sprawie podmiotów (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2020 r., V CZ 45/20). Z art. 126 § 1 pkt 7 i art. 128 § 1 k.p.c. wynika, że załącznik jest dokumentem odrębnym od pisma procesowego. Wobec tego, jeżeli intencją przewodniczącego (a w rozważanej sytuacji asystenta sędziego, wykonującego obowiązki przewodniczącego) w postępowaniu sanacyjnym jest doprowadzenie do uzupełnienia braków formalnych poprzez złożenie pisma procesowego w ten sposób, że strona będzie zobowiązana przedłożyć odpisy pisma wraz ze

wszystkimi albo jedynie brakującymi załącznikami, to przewodniczący (asystent sędziego) powinien dać temu wyraz w zarządzeniu, wzywającym do uzupełnienia tego braku (art. 130 § 1 k.p.c.). Jeżeli zarządzenie nie spełnia takiego wymagania, czyli w konkretnym przypadku nie wskazuje, aby dołączyć załączniki, to zaniechanie ich przedłożenia nie może stanowić podstawy do odrzucenia skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że na stronie ciąży obowiązek wypełnienia zarządzenia sądu i adekwatnego zawarcia wszystkich niezbędnych elementów konstrukcyjnych umożliwiających rozpoznanie skargi kasacyjnej, w szczególności, jeżeli pełnomocnik zostanie wezwany do uzupełnienia tych braków w postępowaniu sanacyjnym, niemniej formalizm tego postępowania dotyka i obowiązuje również sąd, który je prowadzi. Tymczasem w sprawie doszło do takiej konfiguracji zdarzeń procesowych, w której na skutek otrzymanych zarządzeń pełnomocnik wykonał zobowiązania Sądu Apelacyjnego w pełnej zgodzie z brzmieniem sformułowanych wezwań. Strona nie może zatem ponosić negatywnych konsekwencji wypełnienia poleceń sądu prowadzącego postępowanie, jeżeli postąpiła według sformułowań zawartych w zarządzeniu wzywającym ją do uzupełnienia braków formalnych.

Pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z 29 listopada 2022 r. o konieczności wskazania w skardze kasacyjnej adresów stron postępowania, co ma stanowić wymaganie formalne tego środka zaskarżenia, stał się przedmiotem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, przedstawionego do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego postanowieniem z 17 marca 2023 r., III CZ 488/22. Niezależnie jednak od tego, w jaki sposób zagadnienie to zostanie rozstrzygnięte, istnieją podstawy do uchylenia zaskarżonego przez pozwanego postanowienia Sądu Apelacyjnego.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

A.W.

[a]